

Lavt foderforbrug

- også for hjemmeblandere

Hjemmeblanding behøver ikke være lig med et højt foderforbrug. Der findes flere forskellige muligheder for, at hjemmeblandere kan opnå et tilfredsstillende foderforbrug.

Af konsulent Anders Hagemann, Vitfoss

Et højt foderforbrug hos hjemmeblandere bliver ofte nævnt som en ulempe i forbindelse med hjemmeblanding. Men forsøg og praktiske erfaringer viser, at hjemmeblandere godt kan opnå et tilfredsstillende foderforbrug.

Fokus på struktur

Den største enkeltfaktor, som har betydning for foderudnyttelsen, er formalingsgraden.

Landsudvalget for Svin har gennemført et forsøg, hvor de undersøgte effekten af formalingsgraden på specielt foderudnyttelsen. Konklusionen var, at der er op til 10 pct. at hente på foderforbruget, hvis der optimeres på formalingsgrad. Det svarer til 20 kr. pr. slagtesvin.

Ikke pest eller kolera

Hvordan er den meget grove formaling så kommet i spil? Tidens ånd fra midt i 1990'erne var grovformaling og øget hvedeanvendelse - og mange har måske ramt lidt over målet i forhold til det optimale. Det er klart, at foderudnyttelse og mave-/tarmsundhed kan være modsat rettede. En grov struktur giver en bedre mave-/tarmsundhed, men den ønskede effekt på diarré, lawsonia, salmonella m.fl. opnås måske allerede ved en finere formaling.

Så det er ikke et valg mellem pest eller kolera, for man kan opnå en god mave-

tarmsundhed, samtidig med at foderudnyttelsen er god.

Fleksibel formaling

Med udgangspunkt i ovenstående er det vigtigt at kunne justere på formalingsgraden. Den samme formaling af al kornet er et kompromis. Specielt hvis samme formalingsgrad benyttes til søer, smågrise og slagtesvin.

Hvor fint skal det være, lyder spørgsmålet så. Det bedste svar er: Så fint som muligt under hensyntagen til besættningens mave-/tarmsundhed.

Bygholmsigten, hvor kornets sigteprofil kan vurderes, skal bruges rutinemæssigt. Formalingsgraden påvirkes af andre ting end soldstørrelse. Det kan være forhold så som kornets vandindhold, belastning af møllen, slitage m.v. Nyhøstet korn opfører sig eksempelvis anderledes end lagerfast korn, idet det fremtræder mere trevlet efter formaling.

Erfaringer viser, at det kan være en fordel at formale sojaskrå. For selv om skræen er en "sigtet" vare, kan der være små klumper/større partikler. Der findes eksempler på 0,05 FEsv pr. kg tilvækst i bedre foderudnyttelse, når sojaskrå er formålet korrekt. Fiskemelspiller skal også formales.

Derfor: Accepter ikke et for højt foderforbrug. Overvej mulige løsninger og diskuter dem med din lokale Landmixkonsulent

Effekt af formalingsgrad på foderforbrug og produktionsværdi (kilde: Meddelelse 580, LUS)

Gruppe	1	2	3	4	5	6
Groft formalet byg, pct.	100	50	25		15	
Valset byg, pct.				25		
Fint formalet byg, pct.			25	25	35	50
Fint formalet hvede, pct.		50	50		50	50
Daglig tilvækst, gram	903	898	895	875	881	887
Foderforbrug, FEsv/kg tilv.	2,93	2,91	2,83	2,78	2,75	2,66
Kødprocent, pct.	60,6	60,2	60,3	60,1	60,4	60,2
Produktionsværdi, index	100	98	103	103	107	113

Tjek blanderiet

Der skal være styr på formlingen af råvarerne. Men det er også vigtigt at få en homogen blanding produceret. Det handler om at sætte fokus på indtag, vægt, blandetid, fyldningsgrad og komponentrækkefølge.

Af konsulent Jakob Repsholt, Vitfoss

Hver ting til sin tid

Den bedste rækkefølge for tilsætning af komponenter til en blander er: Først alt kornet, så mineralerne og så de sidste tørre komponenter. Alle de tørre komponenter blandes homogene, og først derefter tilsættes fedt. Tilsætter man fedt lige efter mineralerne, får man en meget dårlig opblanding af mineraler.

Fyldningsgrad er vigtig, specielt for horisontalblandere. Er sneglene ikke dækket, blandes der ikke godt nok. Er blanderen fyldt til bristepunktet for at spare blandetid, så vil de øverste lag bare ligge stille, med dårlig blanding til følge.

Vi ved, at vægtfylden af hjemmeblandet foder kan variere op til 20 pct. Derfor skal man forholde sig kritisk til den aktuelle vægtfyldte af forskellige blandinger i forbindelse med de portioner, man ønsker at blande.

For lidt og for meget er lige ringe

Blandetiden er vigtig for en homogen blanding. Blandes der for kort tid, bliver der ikke blandet godt nok. Blander den for meget, starter afblandingen på et tidspunkt.

Firmaer, som laver blandere, angiver en blandetid, men det er ikke altid nok. Den

optimale blandetid påvirkes af strukturen i foderet og anvendelsen af fedt. Ofte får blandetiden ikke nok opmærksomhed.

En ny teknik er ved at vinde indpas for at optimere blandetid. Den er baseret på sporstoffer – kaldet Micro-tracer. Med Micro-tracer kan man måle en blandings homogenitet ved forskellige blandetider. Teknikken bruges en del i industrien, og den er oplagt at benytte for den professionelle hjemmeblander.

De første erfaringer fra hjemmeblanderanlæg har givet nogle gevaldige a-ha oplevelser. Et anlæg, hvor forskellige blandetider blev testet, var blandingen ikke homogen uanset blandetiden. En ny test, hvor blanderen kun blev fyldt med 300 kg i stedet for 400 kg, ramte lige i øjet. Det er tankevækkende, specielt når man kunne se en effekt i stalden få uger efter. Et andet eksempel var en producent, der blandede i 10 minutter. Tracertesten viste, at blanderen skulle køre i 15 minutter, før end der var opnået homogenitet.

Prisen kan afskrække

En test for homogenitet koster ca. 10.000, så det kan selvfølgelig være dyrt, hvis der produceres mange forskellige blandinger. Det må dog forventes, at en gennem-

snitlig blanding, evt. smågrise 2 eller 3, vil give en retningspil på, hvor den aktuelle blandetid skal ligge. Uanset hvad så vil et produktionstab pga. uhomogen blanding hurtig kunne betale en test.

Det første, der kunne gøres, var at spørge blanderleverandøren, om der er lavet en "blandekurve" på din blander, og hvilke råvarer, der evt. indgår i blandedestenen.

Er din vægt i orden?

Med jævne mellemrum bør vægten kontrolleres – altså på blanderen. Brug noget med en kendt vægt, f.eks en sæk Landmix, til at kontrollere, om vejecellerne er rigtigt kalibrerede. Har man blandercomputer, som opsummerer forbruget af de enkelte råvarer, bør dette også sammenholdes med de indkøbte mængder. Opsummering af forbrug i forhold til det forventede vil også fange elementære fejl, så som at der er byttet om på komponenter (hvede i stedet for soja), eller skifteventiler ikke skifter efter hensigten.

Et godt styringsværktøj er en oversigt over råvareforbrug. Det er nemt at få lavet sammen med dine Landmixberegninger.

Så tjek dit blanderi og opnå endnu bedre resultater som hjemmeblander. Landmixkonsulenten hjælper gerne.